

ΠΡΟΣ: Υπουργό Υποδομών & Μεταφορών,
κ. Χρήστο Σπίρτζη

Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2017
Αρ. Πρωτ.: 08/ΕΞ

ΘΕΜΑ: Επιτακτική ανάγκη λήψης ουσιαστικών μέτρων αναχαίτισης του φαινομένου των ανεξέλεγκτων εκπτώσεων στους διαγωνισμούς ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών.

ΣΧΕΤ.: 1. Η με αρ. πρωτ. 33/ΕΞ/18.02.2016 επιστολή μας.
2. Το σχέδιο Εγκυκλίου για τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 88, παρ. 6 του Ν. 4412/16) που μας κοινοποιήθηκε από το Συμβούλιο Δημοσίων Έργων.
3. Η από 16/1/2017 κοινή σχετική ανακοίνωση των ΤΕΕ, ΣΕΓΜ, ΣΤΕΑΤ, ΣΑΤΕ, ΠΕΔΜΕΔΕ, ΠΕΣΕΔΕ, ΣΥΝΓΕΜΕ, ΣΜΕΔΕΚΕΜ και ΣΜΥΕ - ΔΥΠ.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Καταρχάς, σας ευχόμαστε καλή χρονιά, με υγεία, δύναμη και επιτυχία στη διαχείριση των θεμάτων του σημαντικού για τον τεχνικό κλάδο Υπουργείου σας.

Με αφορμή το σχέδιο της Εγκυκλίου για τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές που κατατέθηκε προς συζήτηση και έγκριση από το Συμβούλιο Δημοσίων Έργων, οφείλουμε να επισημάνουμε τα εξής:

Είναι, πλέον, αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η πλήρης απελευθέρωση των εκπτώσεων, η οποία ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2011 με τον Ν. 3919/2011, έχει δημιουργήσει अपαράδεκτες συνθήκες στην αγορά, οι οποίες λειτουργούν εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος και έχουν οδηγήσει τον μελετητικό κλάδο σε τροχιά πλήρους παρακμής, αγγίζοντας, πλέον, τα όρια του ευτελισμού.

Όπως αμφότεροι είχαμε προβλέψει και υποστηρίξει την περίοδο ψήφισης και έναρξης ισχύος του Ν. 3919/2011, η αποσπασματική εφαρμογή του μέτρου της ελεύθερης έκπτωσης δεν μπορεί να επιτύχει τους υποτιθέμενους στόχους θέσπισής του, δηλαδή τη διασφάλιση των αρχών της διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού. Δυστυχώς, η πρόβλεψή μας αυτή επιβεβαιώθηκε πολύ γρήγορα, και τα τελευταία έτη δίδονται ανεξέλεγκτες εκπτώσεις οι οποίες φτάνουν το 65-70% και σε πολλές περιπτώσεις ξεπερνούν και το 80% (έχει κατακυρωθεί σύμβαση με έκπτωση >91%!).

Λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης, αλλά και του σημαντικού περιορισμού των δημοσίων συμβάσεων μελετών, το φαινόμενο αυτό έχει, πλέον, παγιωθεί, λειτουργώντας σε βάρος της ποιότητας των μελετών και των υπηρεσιών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την άρτια, ποιοτική, έγκαιρη και οικονομική υλοποίηση των έργων. Υπενθυμίζουμε ότι στην Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3316/2005 αναφερόταν «...*Η ανάθεση της μελέτης στον προσφέροντα τη χαμηλότερη τιμή απαλλάσσει βεβαίως από την προσπάθεια αναζήτησης κριτηρίων ανάθεσης, ...αλλά δεν τίθεται υπό συζήτηση γιατί θα προκαλούσε πόλεμο επί των τιμών χωρίς έλεος, με επικράτηση των κακών μελετητών εις βάρος των ποιοτικών και θα είχε καταστρεπτικές συνέπειες στην ποιότητα των μελετών...*». Η άποψη αυτή είναι η επικρατούσα, πλέον, και στην ΕΕ, ενώ έχει εισαχθεί και στις νέες Οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις (βλ. Ν. 4412/16), οι οποίες αναφέρουν ότι για τις πνευματικές (intellectual) υπηρεσίες πρέπει να αποφεύγεται η χρήση της χαμηλότερης τιμής ως κριτήριο ανάθεσης.

Λαμβάνοντας, δε, υπόψη αφενός την έλλειψη σύγχρονων τεχνικών προδιαγραφών, αφετέρου τις αντικειμενικές αδυναμίες της δημοσίας διοίκησης για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου και αυστηρής επίβλεψης των ανατιθέμενων συμβάσεων, τις οποίες είμαστε βέβαιοι ότι γνωρίζετε, η συνέχιση της κατάστασης αυτής, εκτός των δυσμενέστων συνεπειών για το δημόσιο συμφέρον και

τη χώρα, θα επιφέρει πλήρη στρέβλωση στην αγορά των μελετητικών υπηρεσιών, εξαφανίζοντας τις υγιείς, δραστήριες και καταξιωμένες εταιρείες, οι οποίες δεν μπορούν να λειτουργήσουν και να επιβιώσουν σ' ένα τέτοιο διαμορφούμενο παθογενές επιχειρηματικό περιβάλλον.

Όπως ανέφεραν όλοι οι τεχνικοί φορείς στην κοινή ανακοίνωση/επιστολή τους (3^ο σχετ.), και πιστεύουμε ότι κι εσείς συμφωνείτε, η αναχαίτιση του φαινομένου αυτού απαιτεί την κατάστροψη και τη λήψη ουσιαστικών, προληπτικών και αποτρεπτικών μέτρων και δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω του προτεινόμενου σχεδίου εγκυκλίου. Και τούτο διότι όταν το σύνολο των υποβαλλόμενων σήμερα προσφορών είναι εκτός ευλόγων ορίων δεν έχει κανένα ουσιαστικό νόημα ο χαρακτηρισμός μιας προσφοράς ως «ασυνήθιστα χαμηλής»¹.

Στο πλαίσιο αυτό, ειδικώς για τις συμβάσεις μελετητικών και συναφών υπηρεσιών, ο ΣΕΓΜ έχει ήδη διατυπώσει στο Υπουργείο συγκεκριμένες θέσεις και προτάσεις μιας σειράς ουσιαστικών μέτρων για την αναχαίτιση του φαινομένου, τον εξορθολογισμό των εκπτώσεων, τη διακοπή της ελεύθερης πτώσης και τη στροφή προς την υγιή και ουσιαστική ανάκαμψη και ανάπτυξη του κλάδου:

- ✓ Μεταρρύθμιση και εκσυγχρονισμός του συστήματος πιστοποίησης των μελετητικών – συμβουλευτικών επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης και της προστασίας της ουσιαστικής και συστηματικής επιχειρηματικότητας και την εξάλειψη του φαινομένου της ευκαιριακής επιχειρηματικής δράσης.
- ✓ Παροχή θεσμικών κινήτρων και αξιοποίηση των δημοσίων συμβάσεων για τη δημιουργία Ελληνικών μελετητικών - συμβουλευτικών εταιρειών, με μέγεθος, οργάνωση και υποδομές, που θα προσδώσουν δυνατότητες ανταγωνισμού των αλλοδαπών συναφών εταιρειών και θα επιτρέπουν τη συστηματική εξωστρεφή δραστηριοποίηση.
- ✓ Εφαρμογή του συστήματος προεπιλογής με μετρήσιμα ποιοτικά κριτήρια (βλ. άρθρα 28 και 265 του Ν.4412/16), σε όλους τους διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών.
- ✓ Εφαρμογή μη γραμμικής μεθόδου βαθμολόγησης των οικονομικών προσφορών (υπενθυμίζουμε τη σχετική πρόταση της Ομάδας Εργασίας για την επεξεργασία επειγόντων θεμάτων τροποποίησης του Ν.3316/2005 του 2014, στην οποία συμμετείχατε ως Πρόεδρος του ΤΕΕ).
- ✓ Μείωση του συντελεστή βαρύτητας της οικονομικής προσφοράς σε 80-20%, κατά την πρακτική της Ε.Ε. (βλ. PRAG) και άλλων διεθνών Οργανισμών.
- ✓ Αναλογική σχέση έκπτωσης και εγγύησης καλής εκτέλεσης της σύμβασης. Σημειώνεται ότι η παραμείνασα (από τον Ν. 4281/14) διάταξη καθορισμού της εγγύησης καλής εκτέλεσης με βάση την τελική και όχι την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ευνοεί περαιτέρω το φαινόμενο (πλέον, οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης είναι μικρότερες των εγγυήσεων συμμετοχής!). Σχετική πρόταση περιλαμβάνεται στην εισήγηση της ανωτέρω Ομάδας Εργασίας του 2014.
- ✓ Τροποποίηση και αυστηροποίηση των διατάξεων περί εγγυήσεων και ευθυνών των μελετητικών - συμβουλευτικών επιχειρήσεων και εισαγωγή του θεσμού της ασφάλισης επαγγελματικής ευθύνης.
- ✓ Ουσιαστικός έλεγχος των μελετών από ιδιωτικές μελετητικές εταιρείες, με ειδικές ρήτρες συνεγγύησης και συνευθύνης για την τεχνική αρτιότητα, την πληρότητα και την ποιότητα των μελετών, μέσω συμβάσεων Τεχνικού Συμβούλου ή συμφωνιών – πλαίσιο.
- ✓ Άμεση έναρξη διαδικασιών σύνταξης της Υ.Α. που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 196 του Ν. 4412/16, ώστε να καθοριστούν τα ελάχιστα περιεχόμενα και παραδοτέα των μελετών και να

¹ Προς επίρρωση της επισήμανσης αυτής μπορούμε να σας στείλουμε πλήθος παραδειγμάτων εφαρμογής των προτάσεων του σχεδίου εγκυκλίου σε πραγματικά αποτελέσματα περαιωθέντων διαγωνισμών, με τα οποία διαπιστώνεται ότι θα οδηγηθούμε σε παράλογες καταστάσεις (**π.χ. απαίτηση αιτιολόγησης μιας προσφοράς 76% και όχι μιας άλλης με 74%!!!**).

διασφαλιστεί, τουλάχιστον, αφενός ένα ελάχιστο αποδεκτό προϊόν, αφετέρου η κοστολόγηση του ίδιου προϊόντος από όλους τους προσφέροντες σε έναν διαγωνισμό.

- ✓ Σύνταξη σύγχρονων τεχνικών προδιαγραφών για όλες τις κατηγορίες μελετών και έργων.

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Από τις διάφορες συναντήσεις και συζητήσεις με στελέχη της πολιτείας, της διοίκησης, φορέων κ.λπ., αλλά και τα πρώτα δείγματα της ταπείνωσης της ποιότητας των μελετών και έργων, διαφαίνεται ότι έχει ωριμάσει στη σκέψη όλων η αναγκαιότητα λήψης μέτρων για την αναχαίτιση του φαινομένου των υπερβολικών εκπτώσεων, τόσο στον μελετητικό όσο και στον κατασκευαστικό κλάδο.

Το κρίσιμο θέμα είναι να υπάρξει κοινή συμφωνία για τα μέτρα που πραγματικώς μπορούν να αποδώσουν και, εν συνεχεία, να θεσπιστούν οι αντίστοιχες νομικές διατάξεις, καθόσον η επίλυση του προβλήματος δεν μπορεί να επιτευχθεί μέσω της υπό έκδοση εγκυκλίου περί αιτιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών (το είχαμε επισημάνει αυτό και στις διάφορες παρεμβάσεις μέχρι την ψήφιση του Ν. 4412/16).

Γνωρίζοντας ότι διαθέτετε πλήρη γνώση των συνεπειών της σημερινής κατάστασης και των παθογενειών του όλου συστήματος, ζητούμε να επιληφθείτε του θέματος και να ξεκινήσετε έναν ουσιαστικό και γόνιμο διάλογο και συνεργασία με τους φορείς του κλάδου, με σκοπό την εξειδίκευση και την άμεση έναρξη υλοποίησης της ανωτέρω δέσμης μέτρων και όποιων άλλων προταθούν και συμφωνηθούν.

Δηλώνοντας την επιθυμία και διαθεσιμότητά μας για συνεργασία στην αντιμετώπιση των σημαντικών προβλημάτων του μελετητικού κλάδου και εν αναμονή επικοινωνίας και συναντήσεώς μας, διατελούμε στη διάθεσή σας.

Μετά τιμής

Ο Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Καλέργης

Ο Γενικός Γραμματέας

Παναγής Τονιόλος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
2. Πρόεδρο ΣΔΕ-ΤΚ, κ. Αντώνιο Κοτσώνη
3. Πρόεδρο ΣΔΕ-ΤΜ, κ. Νικόλαο Μαλακάτα